

Utbildningsdepartementet
Gymnasie- och vuxenutbildningsenheten

Angående betänkandet Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid (SOU 2024:42)

Ekobrottsmyndigheten lämnar härmed sitt yttrande över rubricerad remiss.

Ekobrottsmyndigheten välkomnar den översyn som har gjorts av nuvarande modell för styrning, uppföljning och kontroll av statsbidraget till folkbildningen i syfte att bland annat minska risken för fusk och felaktigheter.

Eftersom det inte finns någon särskild civilrättslig lagstiftning som reglerar ideella föreningar är möjligheten till insyn och kontroll begränsad trots förekomsten av ibland betydande tillgångar, bland annat genom mottagna statsbidrag. Detta innebär också en ökad risk för korruption och otillåten påverkan. Det är därför av stor vikt att uppföljningen och kontrollen av statsbidrag är effektiv. Utifrån denna utgångspunkt lämnar Ekobrottsmyndigheten följande synpunkter på förslagen som lämnas.

14 Modell för styrning och fördelning av statens bidrag till folkbildningen

Ekobrottsmyndighetens uppfattning är att självförvaltningsmodellen innebär utmaningar, framför allt när det gäller kontroll av bidragets användning. T.ex. har Statskontoret i en nyligen publicerad rapport (2023:19) konstaterat att det finns en potentiell risk att Folkbildningsrådets och SISU Idrottsutbildarnas nära relationer med stödmottagarna och den främjande verksamheten kan inverka på möjligheterna att kontrollera på ett effektivt sätt.

Riksrevisionen har vidare i sin rapport (RiR 2022:20) redogjort för att det finns brister i alla led – från studieförbundens utbetalningar och kontroll, via Folkbildningsrådets styrning och uppföljning, till regeringens styrning. I rapporten görs bedömningen att det i Folkbildningsrådets fall finns en risk för intressekonflikt som kan leda till att rådets uppgifter inom kontrollsystemet inte blir tillräckligt resurssatta.

Det är förvisso positivt att utredningens förslag innebär skärpningar när det gäller uppföljning, utvärdering och kontroll av statsbidrag till folkbildningen (kapitel 15–18). Förslagen är dock inte tillräckliga för att förhindra fusk och felaktigheter.

Ekobrottsmyndigheten förordar utredningens alternativa förslag som innebär att en myndighet tar över hela ansvaret för fördelning, kontroll, uppföljning och utvärdering av statsbidraget till folkbildningen. Det skulle stärka förutsättningarna för arbetet att förhindra fusk och felaktigheter eftersom verksamheten omfattas av regelverk för intern styrning och kontroll, uppföljning och revision. Jämfört med den nuvarande självförvaltningsmodellen ger myndighetsformen regeringen tydligare möjligheter att styra verksamheten och dess organisering. Dessutom ger myndighetsformen en tydlig ansvarskedja. Sammantaget gör detta att regeringen skulle ha fler verktyg till sitt förfogande i syfte att förebygga felaktig användning av statsbidragen och för att kunna agera då fusk och felaktigheter upptäcks.

16.6.5 Tillgången till kontrollrelaterad kompetens och information behöver förbättras

En central databas över statliga stöd till civilsamhället bör skapas

Ekobrottsmyndigheten delar bedömningen om att regeringen bör utreda möjligheter att skapa ett gemensamt register över bidragsmottagare inom civilsamhället. Det skulle öka möjligheterna för myndigheter och kommuner att samverka och bidra till att effektivisera arbetet med att förhindra utbetalningar till oseriösa och kriminella aktörer.

Ett centralt företrädarregister över ideella föreningar som tar emot statliga bidrag och stöd

Ekobrottsmyndigheten instämmer i utredningens rekommendation till regeringen om att ta initiativ till att utreda frågan och lämna förslag som innebär att föreningar som tar emot statliga bidrag omfattas av krav på att registrera företrädare. Det skulle vara ett viktigt verktyg i arbetet med att förebygga och förhindra samt utreda och lagföra brott där ideella föreningar används som brottsverktyg. Ekobrottsmyndigheten är därför angelägen om att frågan utreds närmare.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Rikard Jermsten. I den slutliga handläggningen har rättschefen Susanne Södersten deltagit. Verksjuristen Helena Lif har varit föredragande.

Rikard Jermsten

Helena Lif

Expedition till
u.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till
ju.da@regeringskansliet.se